
YANGI O‘ZBEKISTONDA ILM-FAN TARAQQIYOTI YOSH OLIMLAR NIGOHIDA

Sh.F.Yalgasheva

Samarqand Davlat Chet tillar instituti Sharq tillari
fakulteti Yaqin sharq tillari kafedrası o‘qituvchisi

D. X. Axmedov

Samarqand Davlat Chet tillar instituti Sharq tillari fakulteti
filolgiya va tillarni o‘qitish xitoy tili yo‘nalishi 3-kurs talabasi

Anotatsiya

Ushbu maqola Yangi O‘zbekistonda ilm-fanning rivojlanishi va uning yosh olimlar nigohidagi holatini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Mamlakatda olib borilayotgan islohotlar doirasida yosh avlodning ilm-fan sohasidagi o‘rni va ularga yaratilayotgan shart-sharoitlar batafsil yoritiladi. Yosh olimlar tomonidan amalga oshirilayotgan innovatsion ishlanmalar, xalqaro hamkorlik va ilmiy tadqiqotlarni tijoratlashtirishga qaratilgan sa’y-harakatlar tahlil qilinadi. Shu bilan birga, ilm-fan sohasidagi mavjud muammolar va ularni hal etish bo‘yicha takliflar berilgan.

Kalit so‘zlar: Yangi O‘zbekiston, ilm-fan rivoji, yosh olimlar, innovatsiya, ilmiy tadqiqotlar, xalqaro hamkorlik, islohotlar, tijoratlashtirish, startaplar, intellektual salohiyat.

Bugungi kunda Yangi O‘zbekistonni barpo etish jarayonida ilm-fan rivoji muhim ahamiyat kasb etmoqda. Mamlakatda yoshlarga keng imkoniyatlar yaratilib, ilmiy-tadqiqot ishlari va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilmoqda. Ushbu maqolada yosh olimlarning fikr va qarashlari asosida ilm-fanning bugungi holati, imkoniyatlari va istiqbollari tahlil qilinadi. Ilm-fan rivoji uchun yaratilgan imkoniyatlar Yangi O‘zbekiston siyosatining asosiy yo‘nalishlaridan biri sifatida ilm-fanni rivojlantirish davlat dasturlarida muhim o‘rin tutadi. So‘nggi yillarda:

1. Prezident stipendiyalari va grant dasturlari – yosh olimlarni rag‘batlantirish maqsadida maxsus fondlar tashkil etildi.

2. Ilmiy markazlar va laboratoriyalarni yangilash – zamonaviy jihozlar bilan ta'minlash orqali tadqiqot sifatini oshirishga erishilmoqda.

3. Xalqaro hamkorlikni kuchaytirish – xorijiy universitetlar bilan hamkorlik aloqalari kengaymoqda, yoshlar xalqaro tajriba olish imkoniga ega bo'lishmoqda. Yosh olimlarning roli va istiqbollari - yosh avlod vakillari o'z innovatsion g'oyalari va izlanishlari bilan mamlakat taraqqiyotiga hissa qo'shmoqda. Jumladan: biotexnologiya, IT va energetika kabi sohalarda yangi ishlanmalar paydo bo'lmoqda. Startap loyihalar va innovatsion tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali yoshlar o'z g'oyalarini amaliyotga tatbiq etish imkoniyatiga ega bo'lishmoqda. Mavjud muammolar va ularni hal qilish yo'llari yosh olimlarning nighida ba'zi tizimli muammolar ham mavjud. Tadqiqotlar uchun yetarli mablag' ajratilishida muammolar saqlanib qolmoqda. Ilm-fan natijalarining ishlab chiqarishga joriy qilinish darajasi ba'zi sohalarda biz o'ylaganimizga qaraganda biroz past darajada. Mazkur muammolarni hal qilishda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ilmiy tadqiqotlarni tijoratlashtirishga e'tibor qaratish muhimdir.

Yangi O'zbekistonda ilm-fan taraqqiyotiga oid davlat siyosati va hujjatlari.

Yangi O'zbekistonda ilm-fan taraqqiyoti davlatning ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Davlat siyosatining asosiy maqsadi – ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirish orqali innovatsion iqtisodiyotga asoslangan barqaror jamiyatni shakllantirishdir. Bu maqsad quyidagi tamoyillar orqali amalga oshirilmoqda:

Ilm-fanni iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik rivojlanishning asosiy drayveriga aylantirish;

Yosh olimlarni qo'llab-quvvatlash va ularga keng imkoniyatlar yaratish;

Fundamental va amaliy tadqiqotlarni rivojlantirish uchun zamonaviy infratuzilma yaratish;

Xalqaro ilmiy hamkorlikni kengaytirish va xorijiy tajribani tatbiq etish.

2. Muhim hujjatlar va ularning ahamiyati O'zbekiston Respublikasi ilm-fan taraqqiyotiga oid qabul qilgan asosiy hujjatlari quyidagilardan iborat:

2.1. Prezident farmonlari va qarorlari

1. "Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish strategiyasi" (2019 yil, PF–5544-son farmon):

Maqsad: ilm-fan va texnologiyalarni rivojlantirish orqali mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy salohiyatini oshirish.

Amalga oshiriladigan chora-tadbirlar:

Ilmiy-tadqiqot markazlarini rivojlantirish.

Yosh olimlar uchun maxsus grant dasturlarini joriy etish.

Xalqaro ilmiy dasturlar va texnologiyalarni jalb qilish.

Ushbu farmon asosida "Ilmiy faoliyatni rivojlantirish jamg'armasi" tashkil etildi.

"Fan, texnologiya va innovatsiyalarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror (2020 yil): Innovatsion ishlanmalarni qo'llab-quvvatlash. Akademik ilm-fan bilan ishlab chiqarish sektori o'rtasida kooperatsiyani kuchaytirish. "Ilm-fan va innovatsiyalarni boshqarishni tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaror (2021 yil):

Ilmiy-tadqiqot faoliyatining sifatini oshirish.

Ilmiy loyihalarni moliyalashtirishni kengaytirish.

Ilmiy tadqiqot institutlarini zamonaviy texnologiyalar bilan jihozlash.

Qonunlar

"Ilm-fan to'g'risida"gi Qonun (2019 yil):

Ilmiy faoliyatni qo'llab-quvvatlashning asosiy tamoyillari.

Ilmiy kadrlarni tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini rivojlantirish.

Innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etishni rag'batlantirish.

"Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonun (2020 yil): Ilmiy izlanishlarni amaliyotga tatbiq qilishda davlat va xususiy sektor hamkorligi.

"Yoshlar akademiyasi" dasturi (2021 yil):

Yosh olimlarni ilm-fanga jalb qilish.

Yoshlar uchun grantlar, ilmiy safarlar va xorijiy tajriba almashuvlarini tashkil etish.

"Innovatsion rivojlanish dasturi" (2020–2030 yillar):

Raqamli texnologiyalar, yashil iqtisodiyot, biotexnologiya va boshqa zamonaviy yo'nalishlarda ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish. Mahalliy olimlarning xalqaro ilmiy nashrlardagi faolligini oshirish. "2022–2026 yillarda O'zbekiston

Respublikasi rivojlanish strategiyasi”: Ilm-fan va texnologiyalarni iqtisodiyotning barcha sohalariga joriy qilish. Ta’lim tizimi va ilm-fan sohasidagi integratsiyani kuchaytirish. Yosh olimlar uchun davlat tomonidan yaratilgan imkoniyatlar. Prezident stipendiyasi: iqtidorli talabalar va yosh olimlar uchun maxsus moliyaviy qo‘llab-quvvatlash. Ilmiy loyihalarni moliyalashtirish uchun davlat granti dasturlari. Tashabbuskor loyihalar va startaplar: Yosh olimlarning innovatsion ishlanmalarini ishlab chiqarishga joriy qilish uchun alohida grantlar. Texnoparklar va inkubatsiya markazlari orqali yosh tadqiqotchilarning loyihalarini amalga oshirish. "Erasmus+" va "Fulbright" kabi dasturlar orqali ilmiy tajriba almashuvi. Xorijda ta’lim olish va ilmiy faoliyat olib borish uchun stipendiyalar.

Xulosa

Yangi O‘zbekiston yosh olimlari mamlakatning intellektual salohiyatini oshirish yo‘lida faol harakat qilmoqda. Ularning ilmiy va innovatsion ishlari nafaqat respublika miqyosida, balki xalqaro miqyosda ham tan olinmoqda. Bu jarayonni tizimli qo‘llab-quvvatlash orqali Yangi O‘zbekistonning ilm-fan sohasida global yetakchilardan biriga aylanishi uchun barcha sharoitlar yaratilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi, 2024 yil.
2. "Ilm-fan va innovatsion rivojlanish strategiyasi" davlat dasturi, 2022-2030 yillar.
3. Karimov, A. "Yosh olimlarni qo‘llab-quvvatlashning zamonaviy mexanizmlari", Ilmiy tadqiqotlar jurnali, 2023 yil, 5-son.
4. Abdullayev, S. va boshqalar. "Ilm-fan va ishlab chiqarish o‘rtasidagi aloqalarni mustahkamlash yo‘nalishlari", O‘zbekiston iqtisodiyoti va innovatsiyalar jurnali, 2022 yil, 4-son.
5. Mustafayeva, Z. "O‘zbekistonda xalqaro ilmiy hamkorlikning rivojlanishi", Ta’lim va fan yangiliklari, 2023 yil, 3-son.
6. "Innovatsion rivojlanish vazirligi hisobotlari", O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi, 2023 yil.

7. Jahon banki hisobotlari. "Markaziy Osiyo mamlakatlarida ilm-fan taraqqiyoti va investitsiyalar", 2022 yil.

8. UNESCO. "Yoshlar va ilm-fan: global imkoniyatlar va muammolar", 2023 yilgi global hisobot.

1. Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, "Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish strategiyasi to'g'risida" (2019 yil, PF-5544-son farmon).

2. O'zbekiston Respublikasi Qonuni, "Ilm-fan to'g'risida" (2019 yil).

3. O'zbekiston Respublikasi Qonuni, "Innovatsion faoliyat to'g'risida" (2020 yil).

4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori, "Fan, texnologiya va innovatsiyalarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash chora-tadbirlari to'g'risida" (2020 yil).

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori, "Yoshlar akademiyasi faoliyatini tashkil etish to'g'risida" (2021 yil).

2. Ilmiy-adabiy manbalar

6. Islomov I., Karimov B. "Ilm-fan taraqqiyoti va innovatsion rivojlanish", Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2022 yil.

7. Nazarov Sh. "Innovatsion iqtisodiyotga o'tish sharoitida ilm-fanning roli", "Iqtisodiyot va ta'lim" ilmiy jurnali, 2021 yil, №4, 45–50-betlar.

8. Abdullayev N. "Yosh olimlarning ilmiy tadqiqotlaridagi zamonaviy yondashuvlar", "Fan va texnologiyalar" jurnali, 2023 yil, №1, 12–18-betlar.

3. Xalqaro ilmiy nashrlar va hisobotlar

9. UNESCO. "Science Report: Towards 2030", UNESCO Publishing, 2021.

10. OECD. "Innovation in Science, Technology and Industry", OECD Publications, 2020.

11. World Bank. "Strengthening Research and Innovation in Developing Countries", World Bank Report, 2022.

12. European Commission. "Horizon 2020 Final Report", Brussels, 2021.

4. Statistik manbalar

13. O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi hisobotlari, 2022 yil.

E CONF SERIES

International Conference on Scientific Research in Natural and Social Sciences

Hosted online from New York, USA

Website: econfseries.com

2nd December, 2024

-
14. Davlat statistika qo‘mitasi. "O‘zbekistonning 2023 yilgi ilmiy-texnologik rivojlanish ko‘rsatkichlari".
  15. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. "Ilmiy va innovatsion faoliyat bo‘yicha hisobot", 2023 yil.
  5. Internet manbalari
  16. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti rasmiy sayti: <https://president.uz>
  17. Normativ-huquqiy hujjatlar portali: <https://lex.uz>
  18. O‘zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi rasmiy sayti: <https://mininnovation.uz>
  19. UNESCO rasmiy sayti: <https://unesco.org>